

..... [p1]

Haarlem 19 December 1882

Eerweerde Heer en hoog geachte Vriend!

Ik ben eens begonnen een opstel te schrijven over "Vlaamsch en friesch, nederlandsch en hollandsch , over vrijheid en dwingelandij¹ en spreken en schripen, in de maniere van een tzaamensprake? tusschen een Vlaming en een Fries, die elkanderen toevallig op reis ontmoetten.² Vroeger, vooral in de vorige eeuw, waren zulke verdichte samenspraken tusschen reizende liên³ onder den naam van "Schuitempraatjes"⁴ en over allerlei gewichtige onderwerpen van den dag handelende, zeer in zwang. Ze hebben, wijl ze in volkseigenen toon geschreven werden, en verre bleven van geleerdheidskramerij, zich steeds in den besonderen gunst des volks verheugd, en zijn ongetwijfeld een uitstekend middel om dit of dat denkbeeld den volke eigen te maken. - En als wij dit nu eens samen schreven, Gij als [*Vlaming*], ik als [*Fries*] zou het zeker een dubbel doel bereiken, in 't Noorden en in 't Zuiden.

Ik ben dit gesprek begonnen, voleindig Gij het nu, zoo Ge 't met me ééns zijt. Ik heb U ook sprekende ingevoerd, doe Gij het mij ook. Ik heb U slechts als een voorbeeld sprekende ingevoerd. Gij zijt in niets gebonden, wat ik U in den mond leg. Gij moet dat alles veranderen, en in 't vlaamsch omzetten. Ook hebt Gij volle vrijheid om er nog tusschen te voegen, zoo U dit raadzaam voorkomt.

..... [p2]

.....

- 1 onderdrukking
- 2 In een van zijn [vorige brieven aan Gezelle \(25/10/1882, Haarlem\)](#) stelde Winkler een gezamenlijke publicatie voor in de vorm van een volksaardige dialoog tussen een Vlaming en een Fries. Gezelle stemde hier vervolgens mee in in zijn brief van [04/11/1882 \(Kortrijk\)](#). Een handschrift van Winkler getiteld "Vlaamsch en Friesch. Een spoorwegpraatje over friesche en vlaamsche, hollandsche en nederlandsche taal." werd gepubliceerd in het opstel van C. Gezelle, *Guido Gezelle en Johan Winkler*, in: Biekerf: 35 (1929) p.41-53. Dit volledige handschrift van Winkler is aanwezig in het Guido Gezellearchief in Brugge (nr. 2595b G). Ook van Gezelle berusten fragmenten van het handschrift van een samenspraak over het Vlaams en het Fries in het archief (nr. 2595) met tal van correcties. Bij Gezelle wilde het niet echt vlotten en Winkler vraagt later in een [brief van 08/03/1883](#): "Hoe gaat het met ons spoorwegpraatje"? Komt er nog wat van, en blijft gij genegen het uwe eraan toe te voegen?" De samenspraak tussen Winkler en Gezelle werd nooit als sluitend geheel gepubliceerd.
- 3 lieden
- 4 Gesprek van reizigers in een trekschuit; een schuit die door de binnenwateren aan een lijn werd voortgetrokken. (WNT)

Ik stel mij voor dat Gij eerst mijne laatste onbeantwoorde vraag beantwoord, en verder het gesprek voortzet zoo als Gij zult willen, om er ten slotte ook het einde aan te maken, zoo als ik het begin. Ik bedoel met mijne laatste vraag dat men oudtijds, in den besten tijd der noord- en zuid-*[nederlandsche]* letterkunde, niets geweten heeft van een eenvormige spelling over 't geheele gebied der *[nederlandsche]* sprake, dat vele tijdgenooten van malkander, Vondel, Hooft, Huygens, Anna Biins, Pater Poirters, of wie maar ook, toch allen zeer verschillend boekstaafden, zonder dat men er aan dacht dit onbehoorlijk te vinden, of zonder dat men er aan dacht dat de eenheid onzer sprake daar door verloren ging. Dat men in de laatste middeleeuen, en in de 16 en 17^e eeu, in de verschillende *[nederlandsche]* gouen⁵ zeer verschillend boekstaafde, en zonder eenigen schroom of bewustheid van wat men nu tegenwoordig een onbetamelijkheid acht, zoo na mogelijk zijn eigene spreektaal in geschrifte afbeeldde, enz. enz. enz.

Het friesch getinte nederlandsch dat ik schrijf, is niet volkomen de spreektaal van Leeuwarden; die zoude voor Nederlanders in 't algemeen, te onverstaaenbaar worden. Ik heb mij voorgesteld te spreken als een beschaafd man uit Leeuwarden doen zou, die met een anderen Nederlander, 't zij dan Hollander of Vlaming in gesprek is, en die dus, om diens wille, zijn tonge tot een meer algemeen nederlandsch voegt, zonder daarom zijne uitspraak

..... [p3].....

en woordschikking te veranderen. En ik stel mij voor dat ook Gij op die wijze brugsch vlaamsch spreken zult, zoo dat ieder Nederlander U ten vollen verstaat, uwe uitspraak afbeeldende. Dus ongeveer zóó als Gij gewoon zijt te schrijven in Loquela, in uwe Uitstapjes in de Warande, of ook nog wat meer echt vlaamsch, plus de afbeelding der uitspraak van ui en ij, enz. Maar niet zóó plat brugsch als b.v. de "Oude kindervertelsels in den brugschen tongval" van Lootens; dan wordt men onverstaaenbaar voor andere Nederlanders.

Vergeef het mij, zoo het hier den schijn heeft, als of ik U de wet wil voorschrijven! Ik meld U maar mijne gedachte en doe U een voorstel zoo als naar mijne inzichten, meest bevorderlik is aan ons doel.

.....

5 landstreken, landgewesten

Ik heb voorloopig op de halvescheid slechts der bladen geschreven, opdat Gij op de andere zijde zoudt schrijven⁶ want natuurlijk zult Gij alles, wat ik den [Vlaming] in den mond leg, veranderen. Uwe zinbou is korter, en bezigt niet zulke lange, ingewikkelde, kunstig samengestelde zinnen als de mijne, als die der Noord-[Nederlanders] in 't algemeen. Uwe vlaamsche eigenaardigheden ook daarin zouden vooral dienen uit te komen. -Maar genoeg! -

Schrijf ev. nu het uwe bij, en zend mij alles terug. Dan schrijf ik alles in 't net over, of ik laat dit naukeurig door mijn 16 jarigen zoon verrichten, en zend U daarna het geheel nog eens toe, in oogenschouw, en om nog goed- of af te keuren wat Ge wilt. En zoo als Gij wilt, zalt geschieden. - En wat dan?

Zie hier mijn voorstel: Dan zenden wij het stuk

..... [p4].....
 ter plaatsing aan "De Tijdspiegel", met "De Gids", onze beide allerbeste, deftigste en degelijkste tijdschriften (revue's geloof ik, zegt Gij), geheel onpartidig van standpunt en waarin onze eerste en beste letterkundigen schrijven. Ongetwijfeld wordt het daarin opgenomen; ik krijg voor mijne bijdragen daarin altijd [florijn]⁷ 20 per vel druks; dat zullen wij samen ook wel krijgen, benevens een 25 tal overdrukken. Willen ze geen geld geven, mij ook goed. Maar ik twijfel daar aan niet. Maar dat is bijzaak. Daarna zenden wij het nog ter plaatsing in aan Rond den Heerd. En misschien, als wij er geld voor ontvangen van De Tijdspiegel, laten we het voor dat geld een honderd-tal afdrukken nemen, in Vlaanderen of hier, ter verspreiding onder onze vrienden of onder hen die met ons voor vlaamsche en friesche taal eigenheden tegen 't Hollandsch strijden.

Zie daar mijn voorstel. Kom Gij nu met een ander voor den dag, of met uwe aan- en opmerkingen op het mijne.

Ik heb U in alles rond en open mijne meening gezeid, als onder goede vrienden behoort. Overdenk Gij de zake, en voer U zelve sprekende in, in plaats van wat ik U laat spreken (als een voorbeeld), en voleindig het stuk en de samenspraak, tot dat onze [Vlaming] en [Fries] te Rotterdam aankomen en elkander Vaarwel zeggen. Dan hebben wij beiden evenveel tot de opstelling van ons beider stuk gedaan.

Overigens is hier niets bijzonders. Een vroolike Kerstmis (en blide Jûltîd⁸) wensch ik U van harten toe.

.....

6 Winklers handschrift in het Guido Gezellearchief (nr. 2595b G) bevat inderdaad blanco bladzijden, waarop Gezelle niets geschreven heeft.

7 valutasymbool voor Nederlandse gulden

8 Fries voor kersttijd.

Vaarwel! mijn weerde Vriend!

In trouwe Uw

Johan Winkler.

Briefbeschrijving

Verzender	Winkler, Johan
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	19/12/1882
Verzendingsplaats	Haarlem
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Gepubliceerd in	De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Johan Winkler. Deel 1: Inleiding en brieven (1881-1883) / door Dries Gevaert. - Gent : onuitgegeven licentieverhandeling, (academiejaar 1983-1984), p.120-123

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	dubbel vel, 206x133 wit papiersoort: 4 zijden beschreven, inkt
Staat	volledig
Toevoegingen	op zijde 1 links in de bovenrand: Aan G. Gezelle (inkt, hand P.A.)

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	5304
Bibliotheekrecord	https://brugge.bibliotheek.be/detail/?itemid=library/v/obbrugge/gezelle11608

Inhoud

Incipit	Ik ben eens begonnen een opstel te
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	19/12/1882, Haarlem, Johan Winkler aan [Guido Gezelle]
Editeur	Sofie Meneve; Universiteit Antwerpen
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2023
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.

Disclaimer De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be.

Citeren Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
